29. Jaeck D, Bachellier P, Weber J et al. (1996) Surgical treatment of synchronous hepatic metastases of colorectal cancers: simultaneous or delayed resection? Ann Chir 50:507-512
30. Minagawa M, Yamamoto J, Miwa S et al. (2006) Selection criteria for simultaneous resection in patients with synchronous liver metastasis. Arch Surg 141:1006-12; discussion 1013
31. Fujita S, Akasu T, Moriya Y (2000) Resection of synchronous liver metastases from colorectal cancer. Jpn J Clin Oncol 30:7-11
32. Taniai N, Yoshida H, Mamada Y et al. (2006) Outcome of surgical treatment of synchronous liver metastases from colorectal cancer. J Nippon Med Sch 73:82-8
33. Alberts S, Horvath W, Sternfeld W et al. (2005) Oxaliplatin, fluorouracil, and leucovorin for patients with unresectable liver-only metastases from colorectal cancer: NCCTG phase II study. J Clin Oncol 23(36): 9243–9
34. Fujita S, Akasu T, Moriya Y (2000) Resection of synchronous liver metastases from colorectal cancer. Jpn J Clin Oncol 30:7-11
35. Ekberg H, Tranberg K, Andersson R et al. (1986) Determinants of survival in liver resection for colorectal secondaries. Br J Surg 73:727-31
36. De Brauw L, De Velde C, Bouwhuis-Hoogerwerf M (1987) Diagnostic evaluation and survival analysis of colorectal cancer patients with liver metastases J Surg Oncol 34:81–6
37. Finan P, Marshall R, Cooper E et al. (1985) Factors affecting survival in patients presenting with synchronous hepatic metastasisfrom colorectal cancer: a clinical and computer analysis. Br J Surg 72:373–7
38. Doci R, Gennari L, Bignami P et al. (1991) One hundred patients with hepatic metastases from colorectal cancer treated by resection: analysis of prognostic determinants. Br J Surg 78:797- 80
39. Fortner J, Silva J, Golbey R et al. (1984) Multivariate analysis of a personal series of 247 consecutive patients with liver metastases from colorectal cancer. Treatment by hepatic resection. Ann Surg 199:306–16

Автори

И. Василевски, И. Такоров, Е. Одисеева, Н. Владов – Клиника по чернодробна, панкреатична хирургия и трансплантология, ВМА, София

ОНКОЛОГИЧНА ПОМОЩ В СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ ОНКОЛОГИЧНИ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ И СТРУКТУРИ ПРЕЗ 2012 Г.

Кр. Дикова, Р. Янева

Онкологичните заболявания са водещи както по отношение на заболеваемостта, така и по отношение на смъртността на населението. Източник на данни за тези процеси са годишните специализирани отчети на онкологични лечебни заведения и структури, които се получават и обработват в отдел „Информационни ресурси и анализи" на Националния център по обществено здраве и анализи и от действащата в него информационна система за трайната неработоспособност. Данните за умиранията по причини са на Националния статистически институт.

Изследванията са изчерпателни, тъй като включват информацията от всички лечебни структури за онкологични заболявания – комплексни онкологични центрове, специализирани болници за активно лечение, онкологичните структури – клиники, отделения и кабинети на лечебните заведения за болнична помощ и в онкологичните лечебни заведения и структури за извънболнична помощ.

Болестността, заболеваемостта, смъртността и инвалидизирането от злокачествени новообразувания са в съответствие с X-та ревизия на Международната класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето.

Легла на 31.12.

Леглата всичко в общата съвкупност на онкологичните лечебни заведения и онкологични структури на лечебните заведения (ЛЗ) към 31.12.2012 г. възлиза на 2492. От тях 79 легла са за интензивно лечение, а 2319 – за активно /продължително лечение.

Броят на леглата в 7-те комплексни онкологични центрове е общо 1144, а делът им от общия брой на леглата в края на годината в онкологичните лечебни заведения и структури е 45.9%. Леглата в онкологичните ЛЗ и структури за болнична помощ към 31.12.2012 г. са 1348. От тях 771 са в СБАЛ, 444 – в онкологичните клиники в МБАЛ и 130 – в онкологичните отделения.

Лекари по специалности на 31.12.

Обект на изследването са лекарите физически лица всичко и в т.ч. – на основен трудов договор, работещи общо в лечебните заведения за онкологични заболявания и в онкологичните структури на лечебните заведения, разпределени по специалности. На 31.12.2012 г. общо в лечебните заведения за онкологични заболявания и онкологичните структури на лечебните заведения работят 824 лекари, от които 758 или 92% на основен трудов договор.

Броят на лекарите – физически лица всичко в комплексните онкологични центрове в края на 2012 г. е 291 и съставлява 35.3% от броя на лекарите всичко в онкологичните лечебни заведения и в онкологичните структури на лечебните заведения. На основен трудов договор в комплексните онкологични центрове работят 279 лекари – 95.9% от лекарите всичко в тях.

В онкологичните лечебни заведения и структури за болнична помощ броят на физическите лица лекари всичко е 497, като от тях 478 са на основен трудов договор. В отчелите дейност онкологични лечебни заведения и структури за извънболнична помощ броят на физическите лица лекари всичко е 36. В онкологичните клиники в МБАЛ към 31.12.2012 г. броят на лекарите физически лица всичко е 101, като 95 от тях са на основен трудов договор, като в посочените СБАЛ по онкология – 357, от които 351 са на основен трудов договор, а в онкологичните отделения – 39, като 32 са на основен трудов договор.

Дейност

Посещения при лекарите

За отчетната 2012 г. посещенията при лекарите се разпределят и по специалностите „медицинска онкология", „клинична хематология" и „пневмология".

През 2012 г. общо при лекарите в лечебните заведения за онкологични заболявания и в онкологичните структури на лечебните заведения са отчетени 576516 посещения, в т.ч. 6040 посещения на деца до 17 години и 20378 – с профилактична цел. Разпределението на посещенията при лекарите по специалности показва, че през тази година най-голям е делът на посещенията при лекарите по медицинска онкология – 21.9%. Дяловете на посещенията при лекарите по вътрешни болести, хирурзите и гинеколозите от общия брой посещения при лекарите през тази година са съответно 13.7%, 14.9%. и 11.1%.

През 2012 г. при лекарите в комплексните онкологични центрове са извършени 267279 посещения или 46.4% от общия брой на посещенията в онкологичните лечебни заведения и в онкологичните структури на лечебните заведения. Посещенията при лекарите по вътрешни болести, по медицинска онкология и при хирурзите в комплексните онкологични центрове са с най-високи дялове от общия брой посещения при лекарите в тези лечебни заведения.

В онкологичните лечебни заведения и структури за болнична помощ са извършени 294728 посещения при ле-

карите всичко, като 231101 са отчетени в СБАЛ по онкология, 46186 – в онкологичните клиники в МБАЛ и 17441 – в онкологичните отделения. В отчелите дейност специализирани онкологични амбулатории за извънболнична помощ (ИП за СМП) и специализирани онкологични кабинети в специализирани амбулатории (в ДКЦ и МЦ) броят на отчетените посещения при лекарите през тази година е 14509.

Диспансерно обслужване

Болни от злокачествени новообразувания под наблюдение на онкологичните заведения на 31.12.

Диспансерна дейност за 2012 г. са отчели комплексните онкологични центрове, СБАЛО Благоевград, СБАЛОЗ Варна, СБАЛОЗ София-столица, СБАЛОЗ София-област, СБАЛО Хасково, онкологичното диспансерно структурно звено към МБАЛ Плевен, онкологичната клиника в МБАЛ „Св. Марина“ във Варна и онкологичното отделение в МБАЛ Габрово.

На 31.12.2012 г. в тези заведения и структури под диспансерно наблюдение са отчетени 240387 болни от злокачествени новообразувания.

Делът на болните с меланом и други злокачествени новообразувания на кожата, намиращи се под диспансерно наблюдение на онкологичните заведения е 22.6% от общия брой на болните със злокачествени новообразувания под наблюдение на тези заведения. Той е най-висок, в сравнение с дяловете на болните под наблюдение със злокачествени новообразувания от останалите групирани локализации.

Дейност на стационарите

Показатели за дейност на стационарите

През 2012 г. броят на постъпилите на леглата общо в стационарите на онкологичните лечебни заведения и на онкологичните структури на лечебните заведения е 151992, на изписаните – 152088, а на умрелите – 972. Използваемостта на леглата е 320 дни, а средният престой е 5.2 дни.

През 2012 г. броят на постъпилите на леглата за активно/продължително лечение е 133108, използваемостта на тези легла е 309 дни, а средният престой на лекуван болен е 5.1 дни.

Използваемостта на леглата за интензивно лечение в онкологичните лечебни заведения и онкологичните структури на лечебните заведения е 158 дни, а средният престой – 2.4 дни

Броят на постъпилите на леглата общо в комплексните онкологични центрове през 2012 г. е 57235. Използваемостта на леглата в тези заведения е 270 дни, а средният престой е 5.4 дни. Използваемостта на леглата за активно/продължително лечение в тези лечебни заведения е 251 дни, средният престой е 5.2 дни, а болничният леталитет е 0.6%.

В онкологичните лечебни заведения и структури за болнична помощ общо постъпилите са 94677. От тях 64.8% са в СБАЛ по онкология, 24.8% – в онкологичните клиники и 10.4% – в онкологичните отделения.

Хоспитализирани случаи (изписани и умрели) в стационарите

През 2012 г. общият брой на хоспитализираните случаи (изписани и умрели) в стационарите на онкологичните лечебни заведения и онкологичните структури на лечебните заведения е 153060. От тях делът на хоспитализираните случаи по повод на злокачествени новообразувания е 32.9%, по повод на доброкачествени новообразувания и преканцерози – 6.2%, по повод на новообразувания с неопределен или неизвестен характер – 1.2%, по повод на неонкологични заболявания – 8.2%. Делът на хоспитализираните случаи по повод на състояние, отнесено към клас XXI „Фактори, влияещи върху здравното състояние на населението и контакта със здравните служби” (МКБ-10 – Z00-Z99) е 51.5%. Тук се отнасят и хоспитализациите по повод на: курс радиотерапия (поддържащ) с код по МКБ-10 – Z51.0; химиотерапия по повод на новообразувание – Z51.1; палиативна помощ – Z51.5.

Броят на хоспитализираните случаи в стационарите на комплексните онкологични центрове през 2012 г. е 57433. Делът им от общия брой на хоспитализираните случаи в цялата разглеждана съвкупност на онкологичните лечебни заведения и онкологични структури на лечебните заведения е 37.5%. Делът на хоспитализираните случаи в стационарите на комплексните онкологични центрове по повод на злокачествени новообразувания от общия брой на хоспитализираните случаи в тях е 15.4%, а делът на хоспитализираните с диагнози отнесени към клас XXI „Фактори, влияещи върху здравното състояние на населението и контакта със здравните служби (МКБ-10 – Z00-Z99)” е 72.4%.

В онкологичните лечебни заведения и структури за болнична помощ броят на хоспитализираните случаи през 2012 година е 95627, като 64.3% от тях са в разглежданите СБАЛ по онкология, 25.3% – в онкологичните клиники в МБАЛ и 10.3% – в онкологичните отделения.

Болестност, заболеваемост и смъртност от злокачествени новообразувания

Отчитането на регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания общо и в това число на новооткритите от тях е, както по групираните в блокове съгласно МКБ10 локализации, така и по най-често срещаните единични локализации. Млечната жлеза се явява единична локализация, която участва наравно с останалите групирани локализации при формирането на съвкупността от локализации на злокачествените новообразувания.

През 2012 г. броят на регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания е 270492, интензивният показател е 3702.4‰, броят на новооткритите заболявания от злокачествени новообразувания е 31588, а интензивният показател – 432.4‰.

Регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания, разглеждани по групираните локализации имат следната структура: с най-голям относителен дял – 21.6% са регистрираните заболявания от меланом и други злокачествени новообразувания на кожата. Следващите по големина дялове са тези на регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания на млечната жлеза – 18.0%, на женските полови органи – 15.1%, на злокачествените новообразувания на храносмилателните органи – 14.8%. (***Фигура 1***)

Фигура 1. *Структура на регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания през 2012 г. по локализация*

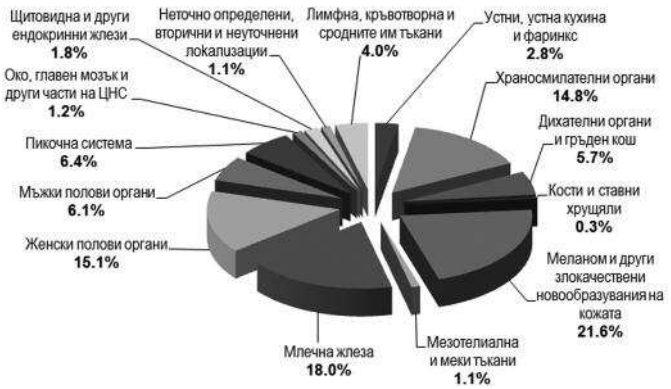

Най-голям относителен дял сред новооткритите заболявания от злокачествени новообразувания по групираните локализации, съгласно МКБ10, съставляват новооткритите заболявания от злокачествени ноовообразувания на храносмилателните органи – 22.3%, следвани от меланом и други злокачествени новообразувания на кожата – 15.0%, на дихателните органи и гръдния кош – 12.1%, на млечната жлеза – 11.4%, на женските полови органи – 9.5% (***Фигура 2***).

Фигура 2. *Структура на новооткритите заболявания от злокачествени новообразувания през 2012 г. по локализация*



Регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания през 2012 г. при мъжете са 107202, а при жените – 163290. Интензивните показатели за заболеваемост възлизат на 477.9‰ при мъжете и 389.2‰ – при жените.

Заболеваемостта от злокачествени новообразувания при редица локализации чувствително се различава при мъжете и жените. Например, заболеваемостта от злокачествени новообразувания на трахея, бронхи и бял дроб при мъжете през 2012 г. е 75.5‰, а при жените – 15.7‰, заболеваемостта от злокачествени новообразувания на пикочния мехур е 31.3‰ при мъжете и 8.6‰ – при жените.

При децата от 0 до 17 години през 2012 г. болестността е 103‰ в тази възрастова група, а заболеваемостта е 10‰. В тези възрасти най-голяма е честотата на новооткритите заболявания от злокачествените новообразувания на лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани – 4.1‰; на око, главен мозък и други части на централната нервна система – 2.4‰.

Броят на умиранията по причина за смъртта – злокачествени новообразувания през 2012 г. е 18157, а смъртността – 248.5‰. Делът на умиранията от злокачествени новообразувания е 16.6% от общия брой на умиранията по всички причини в страната. С най-голяма честота и през 2012 г. са умиранията от злокачествени новообразувания на: храносмилателните органи – 82.8‰, на дихателните органи и гръдния кош – 55.4‰, в това число на трахея, бронхи и бял дроб – 49.2‰. Смъртността от злокачествени новообразувания при мъжете е 298.5‰, а при жените – 201.1‰.

Първично инвалидизирани лица от злокачествени новообразувания по тежест на инвалидност през 2012 г.

Броят на първично инвалидизираните лица над 16-годишна възраст поради злокачествени новообразувания е 12401. Той съставлява 20% от първично инвалидизираните над 16-годишна възраст лица всичко в страната. С най-голям дял от първично инвалидизираните над 16-годишна възраст са болните, освидетелствани поради злокачествени новообразувания на млечна жлеза при жените; дебело черво; тяло на матката; шийка на матката.

Делът на първично инвалидизираните лица над 16-годишна възраст със злокачествени новообразувания с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90% е 53.1%, а делът на тези със 71%-90% – 39.5%. При повечето групи злокачествени новообразувания по локализация, най-голям е относителният дял на първично инвалидизираните лица над 16-годишна възраст с над 90% трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане.

При злокачествените новообразувания на млечната жлеза, на шийката на матката, на пикочната система, на щитовидна и др. ендокринни жлези най-голям е относителният дял на първично инвалидизираните над 16-год. възраст със 71-90% трайно намалена работоспособност (***Фигура 3***).

Фигура 3. *Разпределение на първично инвалидизираните лица над 16-годишна възраст поради злокачествени новообразувания по тежест на инвалидност през 2012 г.*



През 2012 г. броят на първично инвалидизираните деца до 16-годишна възраст със злокачествени новообразувания е 125 или 2.7% от първично инвалидизираните всичко в тази възрастова група, като първично инвалидизираните със злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани от общия брой на инвалидизираните до 16-годишна възраст по всички причини е 1.4%.

Основни констатации

1. В лечебните заведения за онкологични заболявания и в онкологичните структури на лечебните заведения на 31.12.2012 г. са работили общо 2 492 легла, от които 1144 в комплексните онкологични центрове или 45.9%.

2. В лечебните заведения за онкологични заболявания и в онкологичните структури на лечебните заведения на 31.12.2012 г. броят на лекарите физически лица е 824, от които на основен трудов договор са 758 (92%). В комплексните онкологични центрове броят на физическите лица лекари всичко е 291, а в онкологичните лечебни заведения и структури за болнична помощ – 497.

3. При лекарите в онкологичните лечебни заведения и онкологичните структури на лечебните заведения през 2012 г. са отчетени 576516 посещения. От тях 46.4% са в комплексните онкологични центрове.

4. На 31.12.2012 г. под диспансерно наблюдение на онкологичните заведения са 240387 болни със злокачествени новообразувания.

5. През 2012 г. броят на хоспитализираните случаи в стационарите на лечебните заведения за онкологични заболявания и онкологичните структури на лечебните заведения е 153060, а в комплексните онкологични центрове – 57433. С най-високи относителни дялове в стационарите на онкологичните лечебни заведения и структури – общо, и в това число в комплексните онкологични центрове – са хоспитализираните случаи с диагнози, отнесени към клас XXI и със злокачествени новообразувания.

6. През 2012 г. общата заболеваемост е 432.4‰, като при мъжете този показател е 477.9‰, а при жените – 389.2‰.

7. При децата от 0 до 17 години заболеваемостта е 10‰ в тази възрастова група, като най-висока е честотата на новооткритите заболявания от злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани.

8. През 2012 г. общата смъртност от злокачествени новообразувания е 248.5‰, при мъжете този показател е 298.5‰, а при жените – 201.1‰.

9. През 2012 г. броят на първично инвалидизираните лица над 16-годишна възраст поради злокачествени новообразувания съставлява 20% от общия брой на първично инвалидизираните над 16-годишна възраст в страната. Делът на първично инвалидизираните лица над 16-годишна възраст с онкологични заболявания с призната над 90% трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от общия брой на първично инвалидизираните със злокачествени новообразувания над 16 години е 53.1%.

10. Броят първично инвалидизирани деца до 16-годишна възраст със злокачествени новообразувания съставлява 2.7% относителен дял от общия брой на първично инвалидизираните в тази възрастова група.

❖ ❖ ❖